

Štev. 8.

V Ljubljani, 1. velikega srpana 1918.

Leto XIX.

Zgodba

mladega „Zvončkovega“ sotrudnika.

Cvetko mladolet je v gozdu
mnog preživel dan vesel,
tam govedo, ovce pasel,
stal na griču, vriskal, pel.

Pridrči nekoč kočija
tam po cesti; v njej gospod;
plašni skočijo konjiči
tja na ozko stransko pot.

Voz zadene se ob skalo,
hrst! — zdaj oje zahrešči,
konji z njim zbeže po gozdu,
a kočija obstoji.

Silno je gospod prestrašen,
trese bled se ves v obraz;
Cvetko bosopeti steče
za pomoč h kovaču v vas.

In čez ure tri nezgoda
zopet je ozdravljena
ter kočija sredi ceste
za odhod pripravljena.

In gospod, stopivši vanjo,
za plačilo in v spomin
bankovec poda kovaču,
dečku pa droban cekin.

Do takrat denarja Cvetko
ni še toliko imel
in presrečen sam ni vedel,
kaj s cekinom bi začel.

In učitelju ga nese
s prošnjo, naj mu naroči
zanj kaj, kar še njemu lepše
kakor zlat cekin se zdi.

Ptlič žvrgole po drevju,
deček jih ne sliši več;
„Zvonček“ čita, pregleduje,
z njim na tratici sedeč.

Zanj učitelj ga naročil
na njegovo je ime
in poslal denar za list je
kar v naprej za leti dve.

Cvetko bere in premišlja,
svet odpira se krasan,
vsak dan bolj je deček umen,
vljuden, bister in srčan.

In zvedavo vanj strmijo
mladi poslušatelji,
ki odslej so mu najboljši
znanci in prijatelji.

Vsi ga čislajo iskreno:
„Ti gospod boš znamenit!“
Njemu pa želje vzkipijo
tjakaj v svet prečudovit.

V šolah si izbistri glavo,
v „Zvončku“ k deci govori;
in kdo ve, kaj še postane,
kadar čas ga dozori!

Fr. Rojec.

SLOVENSKI SVET, TI SI KRASAN,
TI POLN NEBEŠKE SI LEPOTE!

Josip Freuensfeld.

TONE KOSEM:

Toča.

o vroči dopoldanski sopolnici se je pričelo popoldne nebo hipoma temniti. Mločan veter je gugal oblake in jih besno premetaval od juga proti severu. Ko je prvi blisk zarezal svoj ognjenordeči križ po nebu, si je iz črega hriba oblakov izdolbel svoje žrelo grom in grozeče bobnel od obzorja do obzorja. Sadno drevice okrog hiš se je ječajo upogibalo, žito na njivah se je šibilo do tal, mirgoleč kakor razburkano valovje, gozd za dolino je temno bučal. Blisk je žarel za bliskom; iz nanovo odpirajočih se žrel v hribovitem oblaku je bruhalo z vedno večjo silo — grom za gromom je rohnel nad zemljo, brizgaje v daljavo svoj srd...

Sklonjeni pod gugajočimi se oblaki so hiteli z delom na travniku vsi Senčarjevi, od najmlajšega do najstarejšega, da jim je curkoma lil znoj z lic. Iz tresoče se temnine, ki jo je predilo na zemljo nebo, so migljale vsekrižem travnika grablje, so se lesketale bele podlakti domačih deklet in je žarel obraz hlapca, ki je z velikimi vilami metal seno na voz. V ženska krila se je lovil veter in jih napenjal, fantom pa so flafotale pod vratom odpete srajce, na prsih in na hrbtu premočene od znoja. Nihče ni izpregovoril besede, nihče se ni ozrl nad seboj v preteče nebo — vsi so molče samo delali z naglico in vztrajnostjo stroja, ki v njem vsak najmanjši del točno izvršuje svojo nalogo. Vsakdo je slutil, da se bliža nekaj strašnega, pa svoje groze ni hotel izdati, ker se ni hotel pokazati plašljivca.

Prve težke deževne kaplje so trdo cmaknile na travnik, ko je položil gospodar po sredi voza dolgo žrd. Mali Petrček je smuknil izpod voza in zavihtel čez žrd konec vrvi na drugo stran — vseh roke so se iztegnile, poprijele urno za vrv in vlekile, po mračnih obrazih pa so že bolj nagosto zaškrpale deževne kaplje. Visoko naloženi voz je bil povezan. Hlapec je pobral s tal bič in pognal: »Alo, brdavsca, zdaj pa le!« — Konja sta krepko potegnili, fantje in dekleta so se zadaj in ob straneh uprli z životi v voz — in šlo je s travnika po klancu navzgor proti domu.

Še preden je bil voz pod streho pod kozelcem, se je iznad hriba nena- doma izvalila kakor noč gosta črnina ter v enem samem trenutku podplula zabuhle oblake na nebu. Butnil je vihar, zgostil v hipu preko polja razpo- tegnjene sence v hladen mrak, vršal skozi dolino, česal tuleč hribu zeleno grivo — gozd, lomil drevje, loputal z vrati in žvenketal z okni. Namesto prejšnjih debelih kapelj so zasikale skozi ozračje tenke, mrzle kapljice, le- teč v poševni smeri, naravnost v obraz. Bliski so se križali, in iz črnega ovoja oblakov je samo še votlo hropelo in grgralo.

Voz je zavil pod kozelc. Tistikrat se je veter zasukal in odšumel nad gozdom v daljavo — pod temnim nebom pa se je vsepoovsod v zraku po- svetilo — bleščeči ledeni cvetovi. In že: Tik, tok! Tik, tok! Z mrtvaškim glasom, kakor da bi zabijal kdo žreblje v rakev, je pričela ropotati po tleh toča.

»Jezus, Marija — bežimo!«

Nihče ni vedel, kdo je bil kriknil te besede, ali samo eden — ali morda vsi skupaj, zakaj vseh srca so bila prenapolnjena z grozo. Vsi hkrati pa so se prestrašeno spogledali, nato pa so stekli kakor na ukaz proti hiši. Tekli so in zapirali za seboj hišna vrata, toča pa je v enakomernih udarcih ne- usmiljeno in neizprosno padala na tla in zveneč tolkla po strehi in po zidovju.

Naslonjen s komolcema na polico vežnega okna, je s šklepetajočimi zobmi strmел gospodar skozi okno vunkaj v vihar in nevihto. Vedno go- steje je padala toča in pocvenketavala na steklo.

V veliki kmetiški sobi so glasno jokali. Mati je molila rožni venec; od- govarjali so ji z ihtječimi glasovi; potem je mati prenehala moliti, in zajo- kali so vsi skupaj, obupno in pretresljivo. Pa zopet je pričela mati z molit- vijo, in iz joka se je iznova vil zategel, proseč glas, ki je razločno prihajal v vežo: »Češčena si Marija, milosti polna... ki si za nas krvavi pet potil...«

In odgovarjajoči glasovi so ihteli: »Sveta Marija, mati božja, prosi za nas...«

Tresoč se po vsem životu je gledal gospodar skozi vežno okno; gle- dal je, kaklo mu z jekleno hladnokrvnostjo klesti toča drevje, kako mu čo- fotá trtje v vinogradu in kaklo mu mlati žito na njivah — in dvignil je svojo roko k oknu ter šel s konci nohtov na iztegnjenih prstih strgaje po steklu navzdol, da je rezko zaškrtalo; njegov obraz je pozelenel, in belino nje- govih izbuljenih oči so prevlekle tanke rdeče žilice.

Vedno glasneje je cvenketalo na steklo. Vse ozračje od obzorja do ob- zornja je bilo kakor prepreženo z lahno belo tenčico, ki se je urno sukala in se zvijala, čimbolj se je bližala zemlji. Kakor da bi bile bliskoma švigale navpik in pošev ostre srebrne sulice na zemljo — tako naglo in nagosto je padala zdaj toča. Travniki in njive so bili kmalu vsi pobeljeni...

Samo stokamje in vzdihovanje se je še čulo iz sobe. Pa ne — mati je še molila: »Češčena si Marija, milosti polna... ki si za nas križan bil...«

Molila je mati, ubožica, odgovarjali pa so ji le stoki in vzdih. In mati sama je sredi molitve zastokala in zavzdihnila: »O, sladka Devica — kaj bomo pa zdaj počeli?... Vse nam pobije toča, vse, vse... Molimo, otroci!...«

Gospodanju se je nagibala glava k prsni. Videl je: žito na njivah, grozdje na trtju, sadje na drevju — vse uničeno, pokončano... Kakor da bi bila vojna pomandrala cvetočo, rodovitno pokrajino in jo opustošila... Žulji na rokah — čemu? In čemu znoj, ki si ga potil — čemu? Zato, da ti je zorenje tvojega dela uničila toča. Ves trud zaman, vsi žulji in ves znoj...

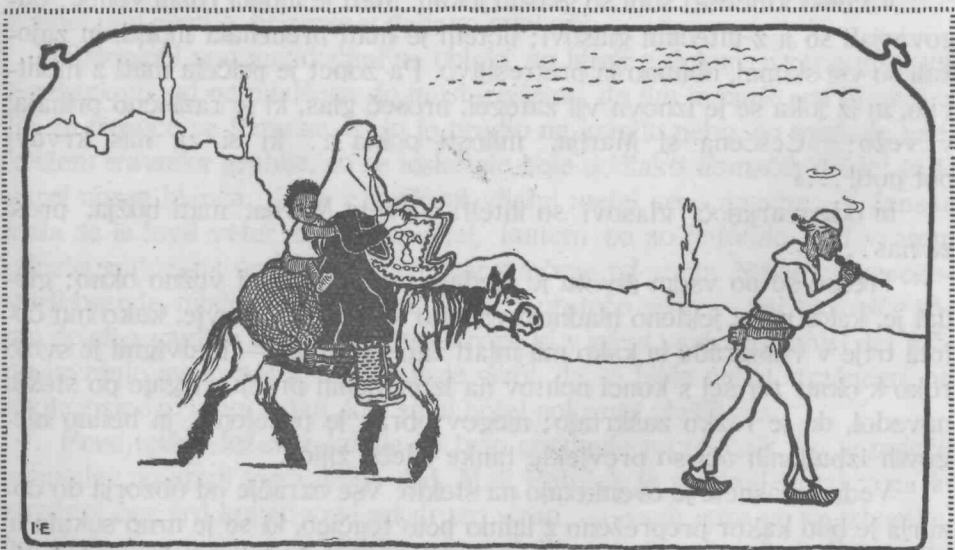
Nevihta se je podela, in nebo se je pričelo jasiti; a mi se ujasnilo. Od severa je privlekel veter nove vlake, nabasane z umazanimi, cunjastimi oblaki, ki je z njimi zamašil svetle razpoke na nebu. Navpik nad dolino je zabrlel slaboten blisk; nekje visoko visoko se je zahotel grom... Naпослед se je ulil dež...

Vežna vrata so se odprla, in vstopil je Petrček, bosonog, z navihanimi hlačkami in s popolnoma mokrim klobukom.

»Ata, pogledjte! Kako debela toča — kakor jajce... Vse belo je je zunaj...«

In deček je odprl dlan, ki se je na njej lesketalo veliko ledeno zrno.

Z zelenim obrazom se je ozrl gospodar na prožečo mu dlan. Gledal je nekaj časa z brezizraznim, ubitim pogledom, potem pa se je naglo obrnil nazaj k oknu, si zakril oči z rokami in tiho zaječal: »O Bog — o, Bog!«

— Iz južnih krajev —

Ko smo se igrali . . .

morebiti bi se ne bili spomnili na to igro, ki je zapustila v naših srcih toliko žalostnih spominov, ko bi se ne bilo takrat zgodilo nekaj nenavadnega. Ustavila se je namreč na vasi komedija. Pripeljala sta se dva velika vozova, pred vsakim je bilo vpreženih troje konj. Navadno so se pri nas ustavljale le manjše komedije z enim vozom. V vozu so bili komedijanti, žene, otroci, psi, ptiči in vse, kar so komedijanti potrebovali za svojo umetnost. A zdaj sta stala tu hipoma dva vozova: velika, okovana, rdeče pobarvana. Obdali smo ju od vseh strani in smo radovedno pričakovali, kaj so pripeljali komedijanti s seboj. Njih poveljnik je bil star, siv gospod strogega obraza in osornih besedi. Odšel je takoj v gostilnico in ko se je vrnil, so hlapci že razpostavljali preklje in razno orodje, zakaj drugi dan je bila nedelja. Med hlapci je bil tudi mož temnega, črnega obraza; izgledal je kakor zamorec, toda oblečen je bil kakor drugi in je z njimi delal in postavljaj tramove kot navaden delavec.

Pred našimi očmi se je dvigala bela platnena stavba, in preden je bila noč, je bilo vse gotovo. Zamorec je šel v spremstvu dveh lepo oblečenih služabnikov in z opico na rami po vasi, je razbijal na boben in oznanjal v čudnem jeziku, da se bodo drugi dan videle čudovite stvari.

Drugi dan je bila vas polna. Bila je nedelja, in ljudje so prišli od vseh strani. Stali so v gručah pred komedijo: spredaj otroci, za njimi ženske in zadaj možje. Na odru pred komedijo je bil gibalni stroj na paro. Na visokem stolu je sedela privezana opica, je trla orehe, se igrala z olupki in jih metala med ljudi. Po tleh sta se plazili dve veliki želvi. Na odru je stopal mož in je vpil z močnim glasom: »Pojdite noter, samo deset krajcarjev vas stane. Vse, tudi najmanjša reč se vidi. Vse se giblje, vse še giblje. Podobe iz sveta in zverine iz Afrike. Med njimi zamorec, ki strelja v tarčo, kakor je to navada pri njegovem rodu v zapadni Afriki. . .«

Ljudje so posegali v žepe, izbirali denar in so šli v komedijo. Zunaj se je slišal šum in smeh množice, ki je polnila beli šotor med vozovi. Ljudje, ki so prihajali vrn, so imeli zadovoljne obraze. Odšli so v gostilnice in tam so se pogovarjali v daljnih deželah, o divjih zverinah, o črnih rodovih, o Afriki, o kačah in zamorcih.

Popoldne smo šli tudi mi z očetom v komedijo. Videli smo opice in kače in gibajoče se slike, ki so se kazale skozi povečevalno steklo. Toda glavna stvar je bil zamorec. Oblečen je bil po afriško, v mosu je imel zlat obroček, okolo las rdeč pas in okolo ledij pisane jermene: prsi je imel gole. Nastopil je vsake pol ure: vzela je v roke velik lok, napel je puščico in je kazal na desko na nasprotni strani: izprožil je, in puščica je obtičala v deski. Napel je drugič, pomeril in zopet je zadel. Tretjič zopet. Tako so tičale v deski tri puščice druga poleg druge. Možje so mu pritrdjevali, da je

dobro meril. Meni se je zdel zamorec bolj črn, nego prejšnji dan, ko je delal med delavci: oči so se mu svetile bolj na belo, ustna so mu bila bolj rdeča, lasje bolj divje kodrasti. Mislil sem, da je pravi zamorec tak, in uga-jalo mi je, ko sem videl, kako je dobro zadel z vsemi tremi puščicami.

Igrali smo se takrat vojno. Vsak je imel svoje kraljestvo: omejil ga je s črto, zarisano v zemljo. Nihče ni smel prestopiti sosednega kroga, ako ga je prestopil, je prišla liz tega vojna. Moral je leteti s svojim sosedom do cilja, in kdor je bil preje na cilju, ta je zmagal. Cilj je bila jelša, ki je rasla na samoti ne daleč od našega igrišča. Imeli smo vse evropske kralje: Francoz, Nemec, Rus, Srb, Turek i. t. d. Nemec je bil dacarjev Rudolf, ki je znal nekaj nemških besedi; mama mu je kupila celo čaklo, sabljo in puško, da je izgledal kakor vojak. Naše sablje so bile lesene, in kilobuke smo si zavihali tako, da so bili bolj podobni vojaškim čepicam. Rusa je igral Nežin Matejec. Matejec je bil velik in neroden. Mislili smo si, da mora biti Rus velik in neroden in da mora imeti kučmo na glavi. Vse to je imel Matejec. Vedeli smo, da ima Rus veliko carstvo in da mora imeti on največ prostora, zato smo vzeli Matejca — in smo mu dali velik del igrišča. Matejec je bil starejši od nas. Ni se mu hotelo igrati. Toda rad nas je gledal. Bil je še veš otročji; ker je bilo nas premalo, smo ga prisilili, da je prevzel Rusa. S početka se je branil, zakaj vedel je, da ne sodi več med otroke. Imel je debele težke noge, je hodil počasi in ni znal urno letati. Zato se mu ni hotelo igrati. Toda počasi se je pravadil in je bil vsako nedeljo med nami. Najrajši ga je izzval na boj dacarjev Rudolf, ki je igral Nemca, zakaj Rudolf je letal jako urno. Zgodilo se je nekoč, da sta se spustila v tek, in Matejec je padel tako nerodno, da se je ves pobil. Zato smo mu rekli ruski medved. Toda počasi se je tudi Matejec privadil na tek. Letel je sicer nerodno s svojimi debelimi nogami, toda skoraj je premagal vse. Celo Rudolfa je dvakrat pretekel, kar je Rudolfa jako jezilo. Matejec se je posmejal in je sedel v svojem kraljestvu na tla. Take so bile naše igre, preden je prišla ona komedija z zamorcem.

Od tega dne se je vse izpremenilo, zakaj vsak je imel svoj lok in je streljal puščice na vse strani. Loke smo naredili iz leskovih palic, napeli smo jih z žico, puščice pa so bile drobne palčice, ki smo jih narezali v grmovju. Učili smo se meriti in ciljati. Videli smo, da ni lahko tako točno zadeti, kakor je zadel zamorec: vse se doseže z vajjo, in kmalu smo dobro streljali.

Takrat je prišel Rudolf na misel, da se bomo v nedeljo zopet igrali vojno, in sicer s streljanjem na loke. Trije in trije kralji so se zvezali in so zbrali svojo vojsko. Rudolf je vzel k sebi Angleža in Francoza — na drugi strani smo bili mi in Matejec. Turka ni maral nihče, končno ga je vzel Rudolf na svojo stran. Ves teden smo rezali puščice po grmovju in pripravljali svoje loke. Bitka se je imela vršiti na Ražilih, kjer so imeli vsako leto vojaki svoje vaje.

V nedeljo popoldne smo bili vsi tam. Naša vojska je ležala v meji za potom, Rudolf je bil na nasprotni strani s svojimi »zavezniki«, skrit za

skalami. Turek je prišel na misel, da bi bilo treba sovražnika obiti, in je odšel skrivaj proti gošči, da bi se tam priplazil sovražniku za hrbet. Puščice so letele na vse strani. Bitka se je začela. Toda Rudolf je bil zviti: mi smo bili kmalu brez puščic in smo jih morali pobirati okolo sebe, ko so priletele od nasprotne strani — tam pa so imeli puščic veliko zalogo. Matejec je ležal v grmovju in se je smejal: ugajala mu je igra. Turek je obšel ves grič in se je hipoma pojavil na vrhu. Takrat je dal Rudolf znamenje za napad. Približal se je našemu grmovju in je streljal v nas. Mi smo vstali in smo se spustili v boj. Tu se je igra izpremenila v resnico. Bojevniki so se začeli bit z loki. Rudolf je šel nad Matejca s pravo sabljo. Matejec se je smejal: mislil je, da je šala. Toda Rudolf ga je udaril po roki, da se mu je ulila kri. Nastal je pretep, začelo je padati kamenje, in od zadaj je šel Turek s palicami.

»Izdajalci, izdajalci!« so zakričali dečki in so se spustili v jok.

Matejec je mirno prenesel rano in je zamahnil z lokom proti Rudolfu. Toda Rudolf se je vrgel nanj s svojim orožjem, in tu je Matejec vstal — prijel je Rudolfa, mu zlomil sabljo in je čakal. Ko ga je Rudolf udaril s puško v obraz, takrat je Matejec zavihtel roko in je udaril s tako silo, da je Rudolf z jekom obležal na tleh. Bitka je bila končana. Pometali smo loke in puščice na tla in smo se zbrali okolo Rudolfa. Matejec je bil ves zardel in preplašen.

»Nisem te hotel«, je rekel, »ampak ti si začel«. Brisal si je krvavo rano na roki in je skoraj jokal od žalosti. Rudolf je vstal in se je zopet hotel vreči na Matejca: držal je še v roki ostrino svoje sablje.

»Rudolf, daj mir!« je rekel Matejec, »jaz nisem mislil zares...«

Rudolf je odšel k svojim zaveznikom in je rekel, da se z Matejcem ne igra nikoli več.

Matejec je bil žalosten. Hotel se je spraviti z Rudolfom, zakaj zdelo se mu je, da ga je udaril preveč. Odhajali smo počasi proti vasi. Matejec je odšel proti polju in tam je hodil dolgo in je premišljal, kako bi popravil krivico... Bil je velik, a imel je dobro srce.

Vojne pa se nismo igrali nikoli več.

Poletno jutro.

Vsa zemlja se blesti v sijaju,
razvnema solnčni jo poljub,
umika se lepote slaju
skrbi, težav moreči strup.

Srce je kakor vrt zoreči,
z zelenjem, cvetjem okrašen,
in k sladki, zaželjeni sreči
ga dviga hrepenenja sen.

Naj grem, naj stopim na dobrovo,
kjer vije se mladine krog,
in v radosti naj dvignem glavo —
med deco zopet sem otrok!

Rad angel bil bi paradiža,
da z mečem bi na straži stal,
in ako zlo hlineč se bliža —
od mladih src bi ga pregnal!

Vsa bol naj pade v prsi moje,
od dece vame vse gorje,
da ne zazna, kako hudó je,
kàdar je ranjeno srcé!

E. Gangl.

JOSIP VANDOT:

Kekec na hudi poti.

Planinska pripovedka.

(Dalje.)

8.

Ves dan je blodila Jerica po črnem gozdu in je iskala Kekca in Tinko. Klicala je tako dolgo, da je postala popolnoma hrupava in ni mogla več vpiti. Šla je bila naravnost v tisto smer, od koder so prihajali glasovi Kekčeve piščalke. A zaman je iskala kroginkrog. Našla ni niti najmanjšega sledu za bratcem in sestrico. Zato pa je bila vsa obupana. Nase niti mislila ni — o, skoro je pozabila, da jo je pognala mačeha z doma in da mora čez gore k teti Nežari. Plazila se je med grmovjem in skalami, da je bila že vsa opraskana po obrazu, rokah in nogah. Raztrgala si je bila že vso obleko; a vendar še ni nehala iskati. Plezala je po skalah, ki so ji zastopile tuptam pot; trudoma se je plazila preko globokih jarkov, ki jih je bil poln razsežni gozd. Zdelo se ji je, da je pretaknila že vsak kotiček po divjem zagorskem svetu. A Kekca in Tinke nikjer! — In Jerica se je razžalostila. Sedla je na trato, pa si je zakirila obraz z rokami. O, mislila je na mačeho in njeno bolest; mislila na skrbi, ki tarejo zdaj mačeho, ker ni Kekca in Tinke že dva dni od nikoder. Pa je Jerica dobro vedela, da misli zdaj mačeha, češ, samo Jerica je vsega kriva. Glej, v svoji hudobnosti je izvabila malopridna Jerica Tinko in Kekca v gore, pa ju je pustila tam, da sta zašla kdovekam. Vse to je storila Jerica samo zaradi tega, da bi se maščevala, ker so jo zapodili od hiše. Jerica je vedela dobro, da misli mačeha tako grdo o njej. Zato pa jo je bolelo, tako jako bolelo, da je na glas zajokala sredi gozdne trate.

»Oj, Kekec! Oj, Tinka! Zakaj sta mi napravila to, zakaj? Zakaj nista počakala, kakor sem vama naročila? Pa bi bila vaju lepo privedla domov, in ne bilo bi zdaj te žalosti, oj, ne bilo...«

Tako je govorila Jerica in je jokala. Dolgo, dolgo je sedela na trati, pa ni vedela, kaj bi storila. Prepričana je bila, da ne najde Kekca in Tinke nič več. Sam Bog ve, kaj se jima je pripetilo, da je nista počakala tam gori na senožeti? Najbrže je vsega kriv samo Kekec, ta nesrečni Kekec, ki je tako nepotrpežljiv in trimast. Na svojo roko je šel s senožeti v gozd in je zavedel tudi Tinko. Na, pa ju išči zdaj, če veš, kam sta šla! — Nemara pa sta našla pravo pot, pa sta že doma? Hm, mogoče! Kekec je pač zijalast in neroden; a srečo ima, povsod ima srečo, pa se izmuzne iz vsake nezgode. Kaj, če se mu je tudi zdaj posrečilo in je našel pravo pot? — Jerica se je domislila tega, in odleglo ji je. Obrisala si je oči in je vstala. — »Pojdem, naravnost do doma pojdem«, je sklenila sama pri sebi. »Mogoče sta Kekec in Tinka že doma. A če ju ni, povem vse ljudem, in pojdejo ju iskat«.

Tako je sklenila Jerica. Naglo se je spustila navzdol po črnem gozdu. Slišala je že šumenje gorskega potoka in zato je vedela, da ni več daleč dolinica. In resnično — čez pol ure je že stala kraj proda. Mračilo se je že, in vrhovi belih gorá so že goreli v jasni rdečici. A Jerica se ni bala noči. Sezula si je črevlje, pa je prebredla deroč potok. Nato se je splazila skozi gosto rušje, ki se je širilo onkraj proda daleč gor do belih snežišč. In še preden je legla noč na zagorski svet, je stala Jerica že na poti, ki se je vila skozi rušje.

»Hvala Bogu — na poti sem!« se je oddahnila Jerica in je sedla na velik kamen, ki je stal kraj poti. Hotela je počivati, ker je bila jako trudna in so jo bolele noge. Zvezde so se že užigale po visokem nebu, in po ozki gorski dolinici se je vedno bolj temnilo. Jerica je videla to. Zato je naglo vstala in je hitela po poti. Krenila je mimo ovinka, pa je stopila v gozd. A pot skozi gozd je bil raven in gladek, da se ni spotaknila niti enkrat vkljub temi. Vse je molčalo po širnem gozdu in je mirovalo. A Jerice ni bilo strah. Hitela je samo naprej in se je veselila ob misli, da bo kmalu doma. Drevje se je razdelilo, in Jerici se je zdelo, da je stopila na mehko trato. Vseokrog je zadehtelo v prijetnem vonju, kakor da bi cvetelo tod okrog tisoč in tisoč grmičev rdečega ravšja. Jerica je obstala za trenutek. Nedaleč pred sabo je zagledala svetlo luč, ki je svetila jasno v črno temo.

»Ljudje stanujejo tu«, se je razveselila. »Mogoče so drvarji ali pa pastirji. In mogoče vedo kaj o Kekcu in Tinki. Pojdem v kočo, pa jih povprašam«.

Stekla je tik do luči in je postala kraj velikega poslopja, ki je črno strmelo v noč. Potrkala je trikrat na razsvetljeno okence. A ker se ji ni oglašil nihče, se je splazila ob zidu do velikih vrat. Odprla jih je, pa je stopila v vežo. Ker je bilo v veži temno, je tipala ob zidu, dokler ni prišla do lesenih vrat. Zopet je trikrat potrkala in je stopila v razsvetljeno izbo.

Toda obstala je vsa začudena na pragu in je strmela v krásno sobo, ki

je stala pred njo. Deset velikih luči je gorelo na zlatem lestenicu, ki je visel s stropa. In v tej luči se je svetila vsa soba, da je Jerici kar jemalo vid. Vsa krasna oprava se je lesketala, in po vsej sobi je dehtelo, kakor da so svetila tla vsa posejana s pomladnimi mežikeljni ... Jerica je sklenila roke, pa se ni upala naprej. Še vedno je stala na pragu in je strmela s široko odprtimi očmi v krasoto, ki se je bleščala pred njo.

Iz tega strmenja jo je prebudil glas, ki je izpregovoril kar hipoma sredi tišine: »Kdo si in kaj strmiš in zakaj stojiš na pragu?«

Jerica se je ozrla v ono stran, odkoder je prihajal glas. Zagledala je posteljo, ki je bila pregrnjena s svilnato odejo. Na belem zglavju je počivala tam ženska glava, in Jerica je videla natanko bele lase, ki so obkrožali to glavo. Stopila je dva koraka naprej in je izpregovorila z boječim glasom: »Mežnarčeva Jerica sem ... Izgubila sem v gozdu bratca in sestro. Ves dan sem ju zaman iskala. Pa grem zdaj domov povedat, da sta zašla ... Ali ju niste nič videli? Hm, da — morala sta tod mimo, če sta šla domov. Pa ste ju morali videti ... Prosim, povejte mi, če ste ju videli. Tako me skrbi ...«

Ženska je glavo napol dvignila in je pogledala Jerici naravnost v obraz. In Jerica je vztrepetala, ko je zagledala tiste krasne, mile oči, ki so zrle vanjo. »Oj, povejte mi, če ste ju videli!« je rekla že enkrat in je sklenila roke. »Lepo vas prosim — povejte mi!«

»Nisem ju videla«, je odgovorila ženska. »Nisem ju mogla videti, ker ležim že sedem dni. Bolna sem, Jerica, tako jako bolna! A nimam nikogar, da bi mi postregel. Sama sem in zapuščena ...«

Ženska je vzdihnila tako bridko, da se je Jerici zasmilila do dna srca. — »Bolni ste, pa nimate nikogar, da bi vam postregel?« se je zavzela in je stopila bliže. »O, kako se mi smilite! Kar pri vas bi ostala, pa bi vam stregla, dokler ne okrevate. O, resnično! Hudo mi je, ker vam ne morem pomagati. Pa moram v vas po ljudi, da poiščejo Kekca in Tinko, če nista že prišla domov. Da ni tega, bi kar ostala pri vas in bi vam lepo stregla.«

Ženska se je nasmehnila in jo je pogledala še enkrat. — »O, Jerica, kar ostani pri meni!« je rekla z milim, prosečim glasom. »Saj sta tvoj bratec in sestra že davno doma. Le meni verjemi! Pojdi, pojdi na prag! Poglej v nebo, če gori velika zvezda ravno nad goro, ki stoji pred tabo! Pojdi, pojdi pogledat! In pridi kmalu nazaj!«

Jerica se je začudila. A vendar je slušala in je stopila vrn na prag. Ozrla se je v nebo, pa je zagledala zvezdo ravno nad goro. Zvezda je bila velika in jasna in je svetila in se je lesketala. Jerica jo je videla, pa se je vrnila v sobo. »Videla sem jo — zvezdo sem videla. Jasno gori in je velika, joj, tako velika in krasna!«

»Ali vidiš?« je rekla ženska. »Le meni verjemi, da sta tvoj bratec in tvoja sestra zdrava in na varnem, zakaj kadar se zgodi kakemu človeku nesreča, potemni tista zvezda in ugasne. In jaz vem takoj, da se je zgodila nesreča. Zato pa se ni danes pripetilo nič hudega tvojemu bratcu in tvoji

sestrici, ker gori zvezda tako jasno. Le meni verjemi, Jerica, in ostani pri meni! Samo toliko časa ostani, da okrevam. Jutri gotovo ozdravim, če mi pomagaš... Zato pa ostani, Jerica, lepo te prosim, ostani!»

»Hm«, je pomislila Jerica in je sklonila glavo. Če gre zdaj v vas, pride šele pozno do ljudi. In preden jih skliče, bo že davno jutro. Skoro boljše bi bilo, če ostane pri tuji ženi čez noč in ji postreže. A zarano se napoti domov po ljudi, da poiščejo Kekca in Tinko. A če sta nesrečna otroka že prišla domov, pa se itak ne mudi, in zato je najbolje, da ostane tukaj. — Tako je premišljala Jerica in se je kar hitro odločila. »Bom pa ostala pri vas čez noč!« je rekla in je stopila tik postelje. »Veste, da me boste tako sami, ker ste bolni. Bom pa ostala in vam bom stregla«.

Ženska se je prijazno nasmehnila. — »Dobro dete si, Jerica!« je dejala in jo je prijela za roko. »Vzemi stol in sedi sem k postelji!« — Jerica je storila tako, kakor ji je velela ženska. Sedla je na stol in je pričela pripovedovati o nesrečnem Kekcu in o mali Tinki. Pa tudi o svoji mami in o svoji mamici je pripovedovala in o grobu, ki bo zdaj tako zapuščen. Pravila je o mačehi, ki jo je zapodila iz doma in jo je poslala služiti k teti Nežari onkraj gorá. Pa je postala Jerica zopet žalostna, ko se je domislila vsega tega. Bridko je vzdihnila in si je podprla glavo z roko.

ZELENI GAJ VILE ŠKRLATICE

»Ne bodi žalostna, Jerica«, jo je tolažila ženska. »Glej, vse bo še dobro. Pomagala ti bom, pa boš videla, da boš zopet vesela. Jaz sama ti poiščem bratca in sestrico. Samo ozdraveti moram, samo ozdraveti... Pojdi, Jerica, pa stopi v kuhinjo! Pristavi k ognju lonec, ki je v njem juha. Ko bo gorka, pa mi jo prinesi. V kuhinji je vsega zadosti. Nič se ne boj in ne sramuj! Kar vzemi, kar ti ugaja. Saj vem, da si lačna, da komaj stojiš na nogah!«

Resnično — Jerica je bila lačna, da je bila že kar slaba. Potihoma je odšla iz sobe; skozi temno vežo je šla in je stopila v razsvetljeno kuhinjo. Na lepem, svetlem ognjišču je še gorel ogenj. Jerica je priložila še dve polenci in je pristavila lonec z juho k ognju. Nato se je ozrla radovedno krog sebe. Na mizi je stalo vse polno krožnikov; a vsi krožniki so bili polni sladkega peciva. Velik kos pečenke je stal tik pred Jerico, in vse po kuhinji je dišalo tako prijetno, da je Jerica šele zdaj začutila, kako je lačna. Noge so se ji pričele kar tresti, in zaradi slabosti se je komaj držala pokonci. Pa se ni mogla več premagovati. Urezala si je kos mrzle pečenke in belega kruha, pa je pričela hlastno jesti.

»Saj mi je rekla, da naj kar vzamem«, si je mislila. »In jaz sem tako lačna! O, saj ji povrnem vse. Lepo ji bom stregla vso noč in niti zaspala ne bom. Dobra ženska je in ima zlato srce...«

Ko se je Jerica najedla, se je začela šele prav ogledovati po kuhinji. Vedno bolj se je čudila in zavzemala. Vsa kuhinja se je kar lesketala, kakor da bi bila zidana iz samega srebra. Še celó ognjišče se je svetilo in ni bilo na njem niti najmanjšega madeža. Vsa posoda v belih omaricah je žarela, in Jerica je bila prepričana, da je samo zlato vse tisto, kar vidi po omarah. Pa je sklenila v svojem začudenju roke in je stremela. — »Kdo je ta ženska?« se je povprašala. »Znabiti je kraljica, ki se je skrila pred sovražniki sem pod gore? O, znabiti... Pa čudno — še nikoli nisem slišala na vasi niti besedice o njej. Čudno, čudno... Ovbe, da nisem mogla uganiti takoj, ovbe!«

Jerica je tlesknila vsa prestrašena z rokami. Hipoma se je domislila vsega in je spoznala, kdo je ona ženska, ki leži bolna tam v krasni sobi. Kar stresla se je Jerica, ko se je tega tako hipoma domislila. Prestrašila se je, da je kar sedla na stol... »To je Škrlatica — to je Vila Škrlatica«, je izpregovorila na glas. »O, nihče drugi ni ona ženska nego Vila Škrlatica. Bel dvorec ima v gaju pod gorami; a v ta dvorec sem prišla jaz noč. Resnično sem prišla, pa sem pri Vili Škrlatici!«

Deklica je bila prvi trenutek vsa omamljena. Zbala se je Vile Škrlatice in najrajša bi bila kar zbežala v noč. Že se je ozrla v bela vrata in je vstala. Tri korake je že napravila proti durim; a takrat je zašumelo nekaj za njo. Preplašena se je okrenila, pa je videla, da juha že vre. In tedaj se je zopet domislila bolne ženske, ki leži zapuščena tam v sobi in ki ji je obljubila, da ji bo stregla vso noč. Pa je premagala Jerica ves svoj strah. Nasmehnila se je in je stopila k ognjišču. Juho je vtila v bel krožnik in je

vzela z mize zlato žlico. Pač je postala še enkrat in se je stresla še enkrat v svoji plašnosti. Toda že v naslednjem trenutku je odprla pogumno vrata in je stopila v sobo.

Ženska se ji je nasmehnila in ji je mignila z roko. A Jerica je povesila glavo. Zrla je v tla, ker se ni upala pogledati Vili v obraz. Lepo in varno je postavila na posteljo polni krožnik. Ženska pa je pričela srebati goriko juho. A dolgo ni srebala, ker ji je glava zdrknila nazaj na mehko zglavje. — »Ne morem več, Jerica, ne morem več, ker sem vsa slaba!« je zastokala. »O, bolna sem, pa nimam niti zdravil doma. Samo eno zdravilo mi pomaga. A kje je človek, ki bi mi ga prinesel, kje je?«

Jerica je sedela tiho na stolu in je še vedno gledala v tla. Ko pa je slišala, da Vila stoka tako bridko, je dvignila oči. — »O, gospa, rada vam pomorem, iz srca vam rada pomorem,« je dejala in je vstala. »Samo povejte mi, kje imate spravljeno tisto zdravilo. Pojdem, pa vam ga prinesem.«

»Ne moreš, Jerica, nocoj ne moreš,« je odgovorila ženska. »Daleč je tisto zdravilo, visoko na strmi gori. Pot je težka, in ti je ne zmagaš podnevi, kaj šele ponoči! Visoko na skali rastejo tri mežikeljni; dva sta rumena, a zadnji je rdeč. Da bi imela tisti rdeči mežikelj, pa bi ne bila več bolna. Samo da poduham tisti mežikelj, pa sem zdrava... A kdo mi ga prinese? Jerica, kdo mi naj ga gre trgat, kdo?«

»Jaz ga pojdem trgat, jaz, gospa!« je rekla Jerica, ki se je osrčila hipe, ker se ji je bolna ženska vedno bolj smilila. Nič več ni mislila, da leži pred njo Vila Škrlatica, in tudi bala se ni več. »Jaz vam prinesem tisti mežikelj. Na goro ga pojdem trgat zaramo. Samo za pot mi povejte gospa!«

»Onkraj rušja, Jerica,« je šepetala bolnica s slabim glasom, »onkraj rušja zagledaš stezo, ki drži naravnost v skale. A v skalah se izgubi — tam ni več steze. Po strmih stenah se moraš plaziti, dokler ne priplezaš do ozke planotice. Potem še dve steni... Vrh druge rastejo mežikeljni... O, Jerica, ti ne zmoraš te strašne poti, ne zmoraš...«

A Jerica se je nasmehnila. — »Poizkusim, gospa,« je rekla. »Pa vem, da najdem mežikeljne. Saj ne bo tako hudo... Poizkusim jutri zjutraj in splezam na skale.«

Ženska je zamahnila še nekrat z roko in je dejala trudoma: »Ne pojdeš, Jerica, ne pojdeš... Glej, zdrzne se ti lahko na visoki steni, pa pa-deš v prepad... Ne pojdeš, Jerica...«

»A poizkusim vendarle,« je odvrnila Jerica. »Glejte, gospa! Sprejeli ste me v svojo hišo, dali ste mi bogato večerjo in ste tako prijazni z mano. Pa naj bi vam ne bila hvaležna? — O, gospa! Zato pa pojdem trgat mežikeljne. Veste, da vam poplačam vse. Stregla vam bom do jutra. A v jutru se napotim na goro. Samo to mi morate obljubiti, da mi poiščete bratca in sestrice, ko ozdravite. Samo za to vas prosim, gospa!«

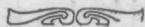
Bolnica je prikimala z glavo in je zaprla trudoma oči. Jerica se je odmaknila nekoliko od postelje in je čakala, da prične bolnica zopet govo-

riti. A čakala je dolgo. Ko ji je pogledala natančno v obraz, pa je videla, da že spi. Potihoma je Jerica vstala in je šla k mizi. Sedla je na stol in se je podprla s komolcem ob mizo. Nepremično je gledala na posteljo, da bi videla takoj, če se bolnica prebudi, da bi ji bila pripravljena takoj postreči. In Jerica je premišljala in je ugibala. Videla je bolnici naravnost v blede obraz, pa tudi bele lase je videla, ki so obkrožali tisti obraz. In zna-la je, da to ni nobena mestna gospa, pa tudi nobena kraljica, ki se je skrila pred sovražniki pod bele gore.

»Škrlatica je, Vila Škrlatica je!« je ponavljala sama pri sebi. »Tam v postelji leži Vila Škrlatica. Pa se je ne bojim... In čemu bi se je bala? Jutri zjutraj pojdem na goro po tisti rdeči mežikelj. Najdem ga, gotovo ga najdem, in Vila bo zdrava...«

Tako je premišljala Jerica in je gledala nepremično na posteljo, kjer je spala Vila v težkem snu. Tiste trenutke je pozabila na dom; pa tudi na Kekca in Tiiko je pozabila. Samo to je mislila, da leži tam na postelji Vila Škrlatica, da ona sama čuva pri Vili in ji bo ustregla vso noč. A v jutru pojde po zdravilo, da ozdravi Vila in se ji prijazno nasmeje.

In Jerica se je smehljala dolgo, dolgo in je mislila lepe misli. Vila je spala mirno in se ni zganila niti enkrat. Svetlo so gorele luči na lestencu, da so pričele Jerico ščemeti oči. Zaprla jih je in je nehoté zadremala. Glava ji je zdrknila na mizo, in Jerica je zaspala... (Dalje.)

Krt.

*Ko spet sem prišel davi
kot po navadi v vrt,
tam v mehki rosní travi
je ležal — mrtev krt,
v život ohranjen,
nikjer nič ranjen:
le smrt ga je samó
zvalila na zemljó!
Pač čudno! Vse življenje
je v zemlji preoral,
veselje in trpljenje
globoko v njej prestal;
luč solnca mu nikoli
svetila ni tam doli,
samota in temà
obdajali sta ga
kot vbogega jetnika:
nazadnje pa zamika
pozemeljski ga svet
in pride vanj — umret!
Krt res je čuden.*

*Ko človek truden
je zemeljskih dobrot,
bridkosti in grenkot,
ustavi smrt mu pot,
in on prost vsake teže
k počitku v zemljo leže
in v prsti mirno spi. —
Krt že izzà življenja
sit menda je prsti;
zató tja sred zelenja
na mah ga položim
in še odenem z njim.*

*Ko spet čez nekaj dni ga
odkrijem, tam živo
različnih hroščkov miga,
jaz pa jih bom lepó
polovil, vzel na dom
in kadar gledal bom
jih v zbirkí z vrta,
se spomnim krta. —*

Fr. Rojec.

Vojni „Očenaš“.

ašega malega smo učili moliti »Očenaš«. Prvi del, do tja, kjer se konča z besedami »kakor v nebesih, tako na zemlji«, mu je šel prav gladko. Lotili smo se drugega dela. S svojo majko sta se ga učila.

Majka: »Daj nam danes...«

Mali: »Daj nam danes...«

Majka: »...naš vsakdanji kruh!«

Molk — nato pa se spusti mali v strahovit jok.

»Janvid, kaj pa ti je?«

»Uuuuu...«

»Tak povej, kaj ti je?«

»Ne kruha — uuuu...«

»Kaj pa?«

»Žgance.«

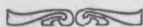
Tako torej! Janvidu ni bilo všeč, da bi molil: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!« Prošnja bi se morala glasiti: »Daj nam danes naše vsakdanje žgance!«

Zakaj? O, to vam prav lahko povem.

Saj poznate sami naš »vojni kruh«: trd je in črn, pa zopet črn in trd, da se ne razmoči ne v kavi — ne v mleku, da ga le deloma zmeljejo zobje in preide skozi požiralnik v želodec črn in trd. O, žganci, koruzni žganci, ti pa so čisto drugačni! Rumeni in mehki; suhi na krožniku se tresejo, na jeziku se raztope, v mleku se razpuste, da nastane lep rumen močnik, ki kar sam polzi po goltancu.

Vidite: in te rumene mehke žgančke ima Janvid rad, ni mu pa za črni trdi kruh, zato se je še pri »Očenašu« zbal, da bi moral prositi za vsakdanji kruh, ko so vendar vsakdanji žgančki boljši.

Seveda, kaj ve mali Janvid, da v »Očenašu« ta beseda »kruh« ni le kruh, marveč vse vsakdanje potrebe. Da bi mu to razložil, zato je še premajhen; danes ve le to, da so žganci boljši kot vojni kruh...

Cigani.

*Razkuštrani, ožgani
prišli so v vas cigani,
zdaј smeh, zdaј jok
čudodelni lok
izvabljal je glase na poskok!
Izpod prstov skačejo skrite
pesmi burne in ognjevitte,*

*vse kličejo hkrati:
Kumica, kum,
zaplešita! Volja velja in pogum!
Kri živa boljinbolj se razvname,
noge od tal se dvigajo same —
hej, še z mucjo šel muc je na ples,
za vrati grdo je zavijal pes...*

Fran Žgur.

Bolni otrok.

Bilo je neke pomladne noči. Z zvonika je udarila ura enajst. Po ulicah je bilo vse mirno in tiho, istotako v spalnici vdove Polone. Le ura je enakomerno tiktakala na steni. Zdajpazdaj je pokukala luna v sobo ter obsvetljevala posteljico, ki je v njej ležal bolan otrok. Pa kmalu se je luna skrila za oblake, namesto nje je lila po sobi medlo svetlobo mala ponočna svetilnica.

Pred otroško posteljico je sedela mati Polona. Tožen ji je bil obraz, na očeh pa se ji je poznalo, da je jokala. Pa saj ni čuda! Bolni otrok, srčkani Tinček, je bil njen edinec! Otrokova bolezen je pruvzročala ljubeči materi mnogo žalosti in skrbi. Že mnogo noči je prečula ob otrokovi posteljici in bala, hudo se je bala za njegovo življenje. Nalije mu žličko zdravila. Otrok ga použije in kmalu nato zaspi. Tudi dobri materi leže spat na oči. Da bi se nekoliko odpočila, zadremlje. —

Pa komaj je počivala nekoliko trenutkov, ko jame otrok težko dihati in stokati. Takoj se mati prebudi, zakaj skrbna mamica nima trdnega spanja in sliši rajrahlejši šum, če njen otrok spi poleg nje!

»Mati, mati!« zakliče Tinček, »ali ga ne vidite?«

»Koga pa?« skrbno povpraša mati.

»Velikega črnega ptiča!« veli otrok.

»To je le senca na steni, le zaspi, le zaspi, angelček moj!« ga tolaži mati.

Otrok v resnici kmalu zaspi. Pa hitro se zopet prebudi, se zravna, zakrili z rokama, kakor bi hotel prijeti mater ter jame boječe vpiti: »Mati, ptič leti proti meni; prepodi ga! Zdaj me hoče zgrabiti s svojim kljunom!«.

Obupni klik mater zaskrbi. Vzame otroka iz posteljice, ga pomiri ter prijazno izpregovori: »Glej, tu ni nobenega ptiča, le jaz sem pri tebi, srček moj!«

Mati poljubi bolnička na lice ter mu jame praviti o dobrih angelih, ki čuvajo otroka. Stojijo ob njegovi glavi in ob nogah in ne pusté, da bi mu kdo storil kaj žalega. Nežno in mило zapoje:

Ko otroci mi zaspé,
zvezde zagorijo,
zlatih angelov vrsté
na zemljó hitijo,
tam ostanejo vso noč,
dobro deco čuvajoč ...

Lepa pesemca je s pridom utešilo bolnega otroka. Zazibala ga je kmalu v sladak sen v materinem naročju ... Kaklo je bila mati tega vesela! Čeprav ni sama več mogla zatisniti očesa, je vendar bila srečna, da je njen bolni otrok zaspal. Marsikateri vzdih ji je prikipel iz hvaležnega srca proti nebesom.

Ko se otrok proti jutru prebudi, jame materi praviti, kako prijetno in sladko je sanjal.

»Pomislite, mati!« je rekel, »bil sem na lepem in velikem vrtu. Tu je raslo mnogo dreves. Bila so tako krasna, kakor da so božična drevesa. Na njih je viselo vse polno lepih jabolk in hrušk. Tudi studenec je bil na vrtu, srebrnočista voda je kipela iz njega. Zdajci pride angel k meni ter me vpraša, če sem dober in če znam pobožno moliti. Rekel sem: da — in hotel sem mu povedati lepo pesemco, ki ste me jo naučili vi, mati! Toda angel me prime za roko in me povede k studencu, rekoč: Če pije bolan otrok iz tega studenca, ozdravi! — Pil sem in voda me je hladila in poživljala. Potem me je angel odvedel z vrta ter mi naročil, naj se zopet vrnem k svoji materi ter naj jo le pridno slušam. In ko sem uprav hotel steči k vam, se prebudim«.

Mati se je smehljala ter pritisnila otroka k sebi. Vesela je bila, da je v njenem naročju tako sladko sanjal in da mu je zdaj boljše kakor v minuli noči. Čutila se je srečno, ko je Tinčku gledala v oči, ki so zopet veselja žarele.

FR. PALNAK:

Slike iz živalstva.

IZ ŽIVALSTVA V AVSTRALIJI.

I.

udnejših živali, kakor žive po Avstraliji in njenih otokih, nima nobena druga dežela na svetu. Čudne so po svojih postavah, čudne po svojem življenju, zanimive so zlasti za učenjake, ki iščejo in najdejo v njih ostanke prastarih, že zdavnaj izumrlih živali.

Izmed sesalcev ima Avstralija le dva razreda, ki pa sta čisto svoje vrste: vrečarje in kljunate ježke ter kljunaše, ki tvorijo zase en razred stokovcev. Te druge najdemo le v Avstraliji, od vrečarjev jih živi nekaj v Južni Ameriki, drugače pa tudi teh ni nikjer drugje na svetu. Vendar pa nam ne bo škodilo, če spoznamo te izredne stvore ter si jih ogledamo malo bolj od blizu.

Najbolj popolni sesalci so še vrečarji, ki jih je tudi največ ter so najbolj različni. Za nas je dosti, če spoznamo enega njihovega zastopnika, ki ga je videti časih tudi pri nas po zverinjakih, pogostokrat pa v živalskih vrtovih po velikih mestih. To je veliki rdeči klokan ali kenguru; samec je navadno rdeč, samica višnjevosiva; dobe se pa tudi samo rdeči.

Kadar zagleda človek klokana prvič, se začudi, kako dolge ima zadnje noge in kako gledajo samicam mladički iz vreče na trebuhu. Če sedi žival na svojih mogočnih zadnjih nogah, oprta na krepki dolgi rep, kratke, malim, drobnim rokcam podobne prednje možice, držeč jih pred se, je visoka kakor človek; če pa se spne na zadnji nogi, je treba gledati kvišku, da vidimo njeno malo, srnini podobno glavo.

Skoro po vsej Avstraliji živijo klokanji družno ter se pasejo v velikih čredah po najlepših pašnikih. A stalne družčine ne drže; vsaka nevarnost jih razkropi, in begunci se pridružijo prvi čredi, ki jo dohitijo na begu. Kadar se žival pase, se spusti tudi na vse štiri, da je bliže travi, a tako kobacanje po tleh ji ni pogodu, in če najde dober grižljaj, ga kar prime s sprednjimi nogami, sede na zadnje ter ga tako v miru požveči. Kadar pripeka solnce jako močno, si klokanji poiščejo hladno senco, kjer se zlože k počitku: ponoči pa počene žival na vse štiri, podvije rep pod trebuh in tako spi.

Ljudje, ki so se naselili po Avstraliji ter so privedli s seboj domače živali, katerih nima Avstralija nobenih, rabijo tamošnje obširne pašnike za svoje ovce in svojo govedo. Zato preganjajo klokona, ki je čimdalje redkejši. Love ga tudi zaradi mesa in kože.

Kadar se spusti preganjani klokan v beg, se zažene le z zadnjimi nogami ter beži v velikih skokih preko grmovja in jarkov. Med begom zdajpazdaj postoji ter se ozre na svojega preganjalca. A tudi na dveh nogah je tako uren, da ga ne dohaja niti vsak pes, in beži s to naglico lahko tudi po več ur. Če so ga pognali v beg psi, ter zagleda klokan med begom, da ga goni le še kateri posamičen zasledovalec, se ustavi, če je le kraj za to pripraven. Predvsem rabi drevo, ki si z njim zasloni hrbet. Tukaj počaka psa, ga prime ter praska s peterimi krempljci prednjih nog ter mu tudi razpara trebuh s kremplji zadnje noge, kjer ima po štiri čvrste in močne. Brez hudih ran vsaj se mu pes ne izmuzne. Če le more, beži po ravnem ali v breg; teka nizdol se ogiblje, ker se tedaj prav lahko prekučuje. Kadar ga love, pazijo lovci na to, da ga zadenejo v zadnjo nogo ter mu zdrobe v njej kost; zakaj z rano v gornjem delu života žival še prav daleč beži ter jo lovcu navadno popiha.

Za nas nekaj najbolj nenavadnega pa so mladički. O njih smo že rekli, da gledajo v svet iz vreče na materinem trebuhu. Pa že ti mladički sami so nekaj tako posebnega, kakor se jih ne dobi pri nobeni drugi živali na vsej zemlji.

Ko pride mladič na svet, vzlic velikosti odraslega klokana ni večji kakor mal prst, pri tem je docela nerazvit in gol, tako da mu ni mogoče živeti drugače kakor prav v tesni zvezi z materjo. In tej je treba, da skrbi

zanj še prav posebno, kar se zgodi na ta način, da ga vstakne v svojo vrečo med zgubano kožo na trebuhu ter ga nosi vedno s seboj. Skraja mladi klokanček niti ne more sesati sam materinega mleka, zato pa ga je obdarila previdna stvarnica z jezikom, ki se vanj prime materin sesek in tako brizga mladiču mleko v gobec. V tej vreči ostane mladič šest do osem mesecev, da se zgodi določna, po kakih sedmih mesecih pokuka prvič iz vreče ter odmuli od tukaj vun kako travico ob materini paši; v vrečo pa se zateka in skriva še kakih deset tednov potem, ko že hodí sam na pašo.

Če je starka na begu, pač odnese v vreči s seboj tudi mladička, a če je v veliki stiski in zlasti, če je mladi klokan že bolj odrasel in težji, ga stara med begom izvrže, da ji ni v napoto.

Glede tega njenega ravnanja si raziskovalci še niso na jasnem, ali se zgodi zaradi tega, da stara sama lože odnese pete, ali pa hoče dati s tem tudi mladiču priliko, da se reši sam, ter tako oba ubežita preganjalcem. Da bi mlade zavrgla, pravijo, da ni verjetno, ko jih vendar tako dolgo in tako lepo varuje.

GOZDNE DOBROTE

Posetnica — uganka.

Priobčil *Silvester Posavski*.

Mica Ket

Iz črk tega imena sestavi poklic Mice Ketove!

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v 6. in 7. števil.

Kakršno delo — tako plačilo.

Prav so jo rešili: Marija in Jakica Ganglovi, Vilnica Predaličeva, učenke v Metliki; Marija in Vida Bezeljakovi, učenki v Žaljni; Majda, Breda in Alenčica Gabrove iz Škofje Loke; Zmagoslav in Lev Pipan v Rožnem dolu; Branko Tobias, dijak II. deželne gimnazije v Ptuju, sedaj na počitnicah v Kozjem; Vitomir Cilenšek, učenec II. razr. II. odd. v Kozjem; Janko Matko, Vladimir Koman, Skrt Ljubivoj, učenci v Radovljici; Vandica Travnova, učenka, Janko Traven, gimnazijec, oba v Ljubljani; Mitrij Skok v Domžalah; Leopoldina Fleišmanova in Breda Hribarjeva v Metliki; Ivica Gaberščkova v Metliki; Ivica Krulčeva, učenka II. razreda c. kr. vadnice v Ljubljani; Alenka Žnideršičeva v II. Bistrici; Silva Exlova, učenka VI. razr. v Vojniku; Dušan Bolle, učenec III. razr. v Lokvi; Ivica Tejkalova, učenka v Idriji; Stanko Guštin, dijak v Metliki; Dragica Šmidova, učenka III. razreda v Škofji Loki; Stana, Lea in Božidar Horvatovi v Trnovem pri II. Bistrici; Martin Mordej, učenec III. razreda pri Sv. Roku ob Sotli; Tatjana Karba, učenka VII. razreda v Mekinjah pri Kamniku; Bojan Kraut, učenec IV. razreda v Kamniku; Vanda in Miran Brinar v Postojni; Slavica Valenčičeva in Mimi Štembergerjeva v Trnovem pri Ilir. Bistrici; Janez Leskogar, Franc Rak, Alojzij Lesjak in Alfonz Hrastnik iz Prihove pri Konjicah.

Krompir za vrtiljak.

Pride prebrisan posestnik vrtiljaka v bližino mesta Lövna v Belgiji. Séveda se nabere okrog njega takoj vse polno otrok. Vsi bi se radi vozili, toda posestnik vrtiljaka ne zahteva od otrok za vožnjo plačila v denarju, temveč jim naroča, naj gredo lepo domov, a vsak naj prinese za enkratno vožnjo na vrtiljaku po en krompir. In res! Drug za drugim so se vračali otroci k vrtiljaku, in vsak otrok je dal posestniku za enkratno vožnjo po en krompir. Otroci so se ves dan vozili na vrtiljaku, zvečer se je pa posestnik vrtiljaka smukal okolo 300 kg krompirja. S. U.

Slovensko narodno gledališče v Ljubljani.

Ves slovenski narod zbira sedaj prispevke, da nam še to jesen otvorijo v Ljubljani slovensko narodno gledališče, kjer bodo gojili naš krasni materinski jezik ter najvišjo stopnjo vseh umetnosti — gledališko ali dramatiško umetnost. Kakor so Čehi ponosni na svoj „Narodni divadlo“ v Pragi, Hrvati na svoje kraljevo deželno kazališče v Zagrebu, tako bomo tudi Slovenci ponosni na svoje slovensko narodno gledališče v Ljubljani. Naše gledališče bo prirejalo tudi posebne predstave za mladino.

Vino in pivo.

V Italiji, na Francoskem in Španskem pridelajo največ vina. Potem prihaja Avstrija, ki daje na leto 9 milijonov hl vina. Po obliki pridelanega vina se dalje vrste: Ogrska (5 mil. hl), Portugalska, Argentinijska, Bolgarska, Nemčija, Rusija, Rumunija, Turčija, Združene države Severne Amerike, Grčija, Švica in končno Srbija (0.4 milijona hl). Na vsem svetu pridelajo skupno 145 milijonov hl vina na leto. To število je nasproti pridelku piva skoro za tretjino manjše, zakaj piva zvare vsako leto na vsem svetu skupno 330 milijonov hl. Ni čuda, da v toliki množini opojnih pijač marsikdo — utone! A. L.

Sultan Mehmed V.

V Carigradu je umrl turški sultan Mehmed V. Krsto so prenesli iz palače Topkapu pred vrata palače Akagalar Kapovšou. Tu so opravili duhovniki svoje molitve in po starem običaju vprašali navzoče ljudstvo: „Ljudstvo, kakšen je bil po tvoji sodbi umrl sultan?“ In ljudstvo je soglasno odgovorilo: „Bil je jako dober človek“. — Ko je novi sultan opravil tiho molitev, se je izprevod začel pomikati naprej. Prvi so korakali derviši (turški duhovniki) in pevci. Krsto so nosili dvorni služabniki. Bila je prekrita z dragoceno svilnato preprogo, ki so bili vanjo z zlatom uvezeni izreki. Na krsto je bil položen fes (turško pokrivalo) umrlega vladarja. Vsi

pogrebci so spremili krsto do pristanišča Sir kedži, odkoder so jo v čolnu prepeljali v Ejub, kjer so položili Mehmeda V. v posebno grobnico. — Sedanjemu turškemu sultanu je ime Mehmed VI., prestolonaslednik pa je Abdul Medšid. Zasedenje prestola — Turki pravijo temu slavlju bajat — se je vršilo po starem običaju pred palačo Topkapu. Pod dragocenim nebom (baldahinom) je stal prestol iz čistega zlata, ves posut s smaragdi, na njem svilnata blazina. Tu-sem je sedel Mehmed VI., ki so mu prisegli zvestobo prestolonaslednik, dvoriani, ministri, generali. Vojaki so vzklikali: „Dolgo časa naj živi!“ Tako je začel vladati novi turški sultan — ves obdan od sijaja in silnega bogastva. In v tem sijaju in bogastvu ostane, dokler tudi njega ne ponese poslednji čoln v Ejub . . .

Drobtine.

24.

Ne z besedami, z dejanji
uveljavljaj svoje misli;
naroda korist le v čisli
v vsem naj tvojem bo ravnanji!

25.

Kar te peče in boli,
tega drugemu ne stóri
in resnico le govóri,
bodi mož do konca dni!

26.

Naj bo čista duša tvoja,
blesk ne mami je sveta;
ako v srcu ni pokoja,
nihče tebi ga ne da!

27.

Vsaka zmošta se popravi,
ako te objame kes,
noga pota zla ostavi,
k Bogu se povrneš ves.

28.

Vsako pišče
svoje koklje išče.

29.

Beseda v srcu vnema up,
beseda v srce lije strup.

30.

Hrepenenju se odpira
želja v daljni, tuji svet,
a od tam srce ozira
hrepenec domov se spet.

Modest.

Velecenjeni gospod!

Lepo se Vam zahvaljujema za „Zvonček“. Prav rada ga čitava, najbolj pa nama ugaja „Kekec na hudi poti“. Stara sva po 11 let in hodiiva skupaj v 4. razred II. oddelek. V šolo hodiiva z velikim veseljem.

Pesmi, ki so v „Zvončku“, se učiva časih na pamet.

Z Viktorjem se večkrat spreva, toda kmalu je zopet dobro.

Prosim, odgovorite nam!

Lepo Vas pozdravljata

Vida Glaserjeva,

Viktor Stani,

uč. in uč. v Rušah.

Odgovor: Ljuba Vida in Viktor!

Od več strani dobivam poročila, da je „Zvončkovim“ bralcem in bralkam izredno všeč „Kekec na hudi poti“. Komu bi pa tudi ne ugajal ta ljubeznivi slovenski junaček! Od poglavja do poglavja prihajajo njegove zgode in nezgode zanimivejše. To je pač ena najlepših povesti, ki jih imamo v slovenski mladinski književnosti. — In večkrat se spreta? Le čakajta! Morda pa kdo napiše povest o Viktorju in Vidi, kako sta se časih polasala, pa sta si zopet roko v spravo podala!

Centeni gospod Doropoljski!

Z velikim veseljem čitam Vaš „Zvonček“, ki nam ga daje naš gosp. nadučitelj. Posebno me zanima Vaš kotiček, kjer si dopisujete z mladimi čitatelji „Zvončka“. Dovoljujem si tudi jaz prositi Vas za majhen prostorček v Vašem listu in upam, da mi te želje ne odrečete. Hodim v šolo v Kapele v 4. razred, kjer nas uči g. nadučitelj Pečnik, ki ga imamo vsi otroci jako radi. Učenje me prav veseli, in starši so mi obljubili, da me dajo v jeseni v meščansko šolo, seveda le, če dobim dobro izpričevalo. Drugo leto prosim starše, da tudi meni naroče „Zvonček“, ta lepi slovenske list. Če dovolite, Vam pišem prihodnjič še par vrstic.

Z odličnim spoštovanjem Vas pozdravlja

Micika Sevnikova,
Kapele pri Brežicah,
Sp. Štajersko.

Odgovor: Ljuba Micika!

Velikega pomena za splošno izobrazbo so meščanske šole; le škoda, da jih Slovenci skoro nič nimamo. Drugače je to n. pr. na Češkem, kjer ni nobenega večjega kraja, ki bi ne imel meščanske šole. Zato pa je tudi splošna izobrazba bratskega češkega naroda na tako visoki stopnji, da zbujaa zanimanje in priznanje prijateljev in sovražnikov. — Piši mi še!

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Videl sem v Vašem kotičku, da Vam marsikdo tudi kakšno povest napiše. Tudi jaz sem se namenil nekaj takega.

Zgodovina koruznega štorža.

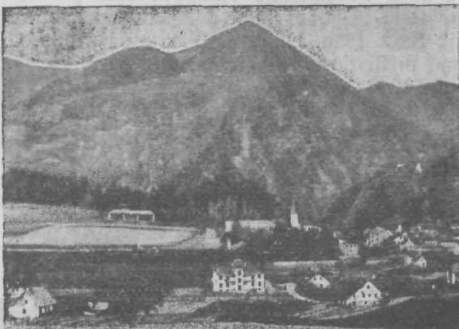
Pri kmetu Francu Peniču so luščili koruzo. Mali Francek dene prazni koruzni štorž v vrečo, ki je bila v njej koruza, namenjena drugega dne za v mlin. Drugo jutro pograbi oče vrečo s štoržem vred ter jo nese v Janezov mlin. Ko Janez koruzo zasilje, se jako začudi, ko zagleda tako lep debel štorž med zrjem. Zgrabi ga ter ga vrže skozi odprto okno v potok pri mlinu. Ta je plaval dalje. Najprej po potoku, potem po reki. Tu se ustavi na nekem otoku ter sprhne.

Prosim Vas vljudno, da to uvrstite v svoj kotiček. Tudi Vas prosim, da bi mi povedali, če Vam je že kdo pisal iz našega trga. Prilagam razglednico. — Oprostite slabi pisavi!

Pozdravlja Vas čez hribe in doline vdani

Vitimir Cilenšek

v Kozjem št. 4., Sp. Štajersko.

Odgovor:

Ljubi Vitomir!

S svojo „Zgodovino koruznega štorža“ si hotel bržkone povedati, kako tudi človeško življenje zaide po naključjih, zgodah in nezgodah na čudna pota, ki jih še slutili nismo. V koliko se Ti je ta namera posrečila, o tem naj sodijo koticarji! — Jeli mi je že kdo pisal iz prijaznega Kozjega, to moraš vedeti sam, ako pazno in redno prebiraš „Zvonček“. — Oproščenja zaradi slabe pisave Ti ne bo treba več prositi, ako in kadar boš hotel sam. Piši lepše — pa je konec besed!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Tudi jaz Vam pišem nekoliko vrstic. Hodim v 4. razr. I. drž. gimn. v Ljubljani. Ko berem Vaš „Zvonček“, me tako zanima, da sem sklenil tudi jaz, da si naročim ta list. Prilagam Vam tudi potopis, ki sem si ga zapisal, ko smo šli z mojimi tovariši na izlet na Begunjščico. Če Vam ugaja, Vas prosim, da ga objavite.

Z iskrenim spoštovanjem!

Ciril Dobovišek.

Odgovor:

Ljubi Ciril!

Priobčujem Tvoj popis izleta na Begunjščico ter se pridružujem koncem popisa izraženi želji. Seveda je treba vsakemu hribolazcu (turistu) previdnosti, da se ne ponesreči v gorah. Kdor ni vaje take hoje, ne sme potovati sam. — Tvoj spis se glasi:

Izlet na Begunjščico.

Begunjščica je vsakemu Slovencu znana gora v Karavankah. Visoka je 2063 m. Stoji v južnem vzporednem grebenu Karavank.

Opisati vam hočem izlet, ki sem ga napravil s svojimi tovariši v velikih počitnicah dne 17. julija 1917.

Mnogo lepega in znamenitega sem že slišal o tej krasni gori. Zato smo sklenili prijatelji, da si hočemo tudi mi ogledati to bližnjo goro. V velikih počitnicah se napotim s svojimi tovariši na Begunjščico. Vsak si je bil že prej pripravil vse potrebno za na pot. Domenili smo se, da gremo že zvečer ob 6., da pridemo potem lahko do 9. zvečer do planinske kočice, ki je ob znožju Begunjščice. Ta kočica se imenuje Vilfanova kočica po ustanovitelju te kočice, ki je bil jako vnet sotrudenik Slov. Plan. Društva. Bilo je še svetlo, ko smo prišli do prvih planšarskih kočic, kjer se pase živina. Tu nam je tamošnji pastir, ki je tam pasel živino, postregel s sirovim maslom in mlekom. Ko smo se dodobra okrepčali, smo šli dalje ter prišli v pol ure do Vilfanove kočice, kjer smo si skuhalii žgance in kavo ter tam prenočili. Zjutraj smo vstali že pred vzhajajočim solncem ter šli na vrh gore, da smo opazovali vzhajajoče sonce, ki je svoje

prve žarke razprostiralo najprvo na ponos Julijskih Alp — na mogočni Triglav. Na Begunjščici imamo jako lep razgled na Karavanke in Julijske Alpe. Tu se vidi največja gora Karavank, Stol, ki je visok 2239 m, potem Zelenica in Košuta, na drugi strani pa prelaz ob koroški meji, Ljubelj (1370 m). Pod nami se razprostira Jelovica z Babjim zobom, pod Begunjščico je vas Begunje, potem Radovljica, Bled z Blejskim jezerom. Sploh vidimo tu vso Gorenjsko ravnino. S sabo smo imeli tudi fotografski aparat, da smo napravili več prirodnih posnetkov. Brez fotografskega aparata in daljnogleda si sploh ne moremo misliti hribolazca (turista.) Prebivši ves dan na gori z nabiranjem planik in opazovanjem, smo se vrnili vsi od dolgega pota utrujeni domov.

Nikoli ne pozabim izleta na Begunjščico, in tudi vi, bralci, si ne pozabite ogledati te Slovincem tako priljubljene gore!

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Dovolite mi, da se tudi jaz oglasim v Vašem koticu in izrazim svoje veselje, ki ga imam do „Zvončka“. Letos sem prvič naročena nanj. Vzpodbudila me je gospodična v šoli, ki nam je pravila toliko lepega o njem. In zares se mi je že tako priljubil, da komaj pričakujem njegovega prihoda. Posebno Vaš koticček prav rada berem, sploh v vsem mi je priljubljen.

Prav lepo Vas pozdravlja

Vilma Kraljeva,
učenka III. raz. ljudske šole,
Sv. Ivan pri Trstu.

Odgovor:

Ljuba Vilma!

Prav hvaležen sem Tvoji gospodični učiteljci, ki je z vneto svojo besedo pridobila našemu „Zvončku“ novo naročnico — Tebe, zavedno tržaško Slovenko! Obe rodoljubno pozdravljam, želeč našemu listu mnogo, prav mnogo tako vrlih podpornic!

Nekaterim koticarjem-mazačkom: Časih dobim pismo, ki je vse pomazano, zmečkano ali skrajno malomarno spisano. Taki mazački zaman čakajo odgovora! Vsako pismo mora biti čedno, čisto in lepo pisano. To zahteva olika in vlnjdnost vsakogar nasproti vsakomur!

